सहदेवेनान्तं वप्रमोऽपुना" । सर्गबन्धे ५२५० पृ० तस्यानवविधत्वं दृश्यम् । [गर्भेदालीलुपे राजभि० ।

सृष्टिप्रदा स्त्री सृष्टिं तद्धेतुं गर्भं प्रददाति प्र+दा-क ।

सृ(सृ)।ईर्ष्यायां क्र्या० पा० प० सक० सेट् । सृणाति असारीत् सीर्ष्यः सीर्ष्यिः । सीपदेश एव न्याय्यः ।

सेक गतौ भ्वा० आ० सक० सेट् । सेकते असेकिष्ट पर्युदासाद्य सीपदेशः । क्वचित् चङि न ह्रस्वः ।

सेक पु० सिच-घञ् । सेचने अवादिना आर्द्रीकरणे हेमच० ।

सेकपात्र न० सिच्यतेऽनेन सिच-करणे घञ् कर्म० । (सेचनी) सेचनपात्रभेदे अमरः ।

सेकिम न० सेकेन निर्वृत्तम् सेक-वा डिम । मूषके हेमच० ।

सेक्तृ पु० सिञ्चति रेतः सिच-तृच् । १पत्यौ हेमच० । २सेचके त्रि० स्त्रियां ङीप् ।

सेक्त्र न० सिच-करणे ष्ट्रन् । सेकपात्रे त्रि० को० ।

सेचक पु० सिञ्चति तोयेन पृथिवीम् सिच-ण्वुल् । १मेघे २सेककर्त्तरि त्रि० मेदि० ।

सेचन न० सिच-भावे ल्युट् । १अवादिना आर्द्रीकरणे २करणे । करणे ल्युट् । ३सेचन्यां क्षुद्रसेकपात्र्यां स्त्री ङीप् मेदि० ।

सेटु पु० सिट-उन् । (रसुन) दृष्टे त्रिका० ।

सेतु पु० सि-तुन् । १सेतादेर्जलधारणार्थे (आल) (आड़ाल) पदार्थे अमरः । २वरुणवृक्षे मेदि० । मन्त्रजपाङ्गे ३प्रणवात्मके मन्त्रे च स्वार्थे क । सेतुक वरुणवृक्षे शब्दर० । "सेतुप्रदानादिन्द्रस्य लोकमाप्नोति मानवः" महाभा० तं० । सेतुभेदश्च । सीमाविवादशब्दे ५३०० पृ० उक्तः । "सेतुश्च द्विविधः प्रोक्तः खेयो बन्ध्यस्तथाऽपरः । तोयप्रवर्त्तनात् खेयो बन्ध्यस्तु तन्निवर्त्तनात्" नारदः । मन्त्रजपाङ्गसेतुश्च वाजिकाण्ड ५५अ० उक्तो यथा "मन्त्राणां प्रणवः सेतुस्तत्सेतुः प्रणवः स्मृतः । अवश्यमेवोच्चारितं पूर्वं परस्ताच्च विशीर्यति । नमस्कारो महामन्त्रो देव इत्युच्यते सुरैः । द्विजातीनामयं मन्त्रः शूद्राणां सर्वकर्मसु । अकारश्चाप्युकारश्च मकारश्च प्रजापतिः । वेदत्रयात् समुद्धृत्य प्रणवं निर्ममे पुरा । स उदात्तो द्विजातीनां राज्ञां स्वादनुदात्तकः । स्वरितश्चोदात्तानां मनसापि तथा स्मरेत् । चतुर्दशाक्षरो योऽयं सेतुरोंकारसंज्ञकः । स चाष्टाक्षरचन्द्राभ्यां शूद्राणां सेतुरुच्यते । निःसेतुकं यथा तोयं क्षणान्निम्नं प्रवर्त्तते । मन्त्रस्तथैव निःसेतुः क्षणात् क्षरति वाङ्मयात् । तस्मात् सर्वेषु मन्त्रेषु चतुर्वर्णा द्विजादयः । पार्श्वयोः सेतुमाधाय जपकर्म समारभेत् । शूद्राणामादिसेतुर्वै द्विसेतुर्वै यथेच्छतः । द्विसेतवः समाख्याता सर्वदेव द्विजातयः" ।

सेतुबन्ध पु० ६तं० । समुद्रागमनार्थं श्रीरामेण नलकपिद्वारा आरिते समुद्रोपरि १आलीबन्धे २सेतादेरालीबन्धे च । "ततोऽब्रवीद्रघुश्रेष्ठं सागरो विनयान्वितः । नलः सेतुं करोत्वस्मिन् नले मे विश्वकर्मणः । सुतो धीमान् समर्थोऽस्मिन् कार्ये लघुकरो हरिः । कीर्त्तिं गायन्तु ते लोकाः सर्वलोकमलापहाम् । इत्युक्त्वा राघवं नत्वा ययौ सिन्धुरदृश्यताम् । ततो रामस्तु सुग्रीवलक्ष्मणाभ्यां समन्वितः । नलमाज्ञापयच्छीघ्रं वानरैः सेतुबन्धनात् । ततोऽतिहृष्टः प्लवगेन्द्रयूथपैर्महाबलैरिन्द्रसुतैर्युतो नलः । बबन्ध सेतुं शतयोजनायतं सुविस्तरं पर्वतपादपैर्दृढम्" अध्यात्मरा० २ अ० । "सेतुमारभमाणस्तु तत्र रामेश्वरं शिवम् । सङ्कल्पनियतो नत्वा पुरीं वाराणसीं नरः । आनीय गङ्गासलिलं रामेशमभिषिच्य च । स्नात्वा समुद्रे तद्वारि ब्रह्म प्राप्नोत्यसंशयः । शतानि प्रथमेनाङ्गा योजनानां चतुर्दश । द्वितीयेन तथा चाङ्गा योजनानाञ्च विंशतिः । तृतीयेन तथा चाङ्गा योजनाश्चैकविंशतिः । चतुर्थेन तथा चाङ्गा द्वाविंशतिः तथा शतम् । पञ्चमेन त्रयोविंशद् योजनानां समन्ततः । बबन्ध वानरैः सेतुं नलो वानरसत्तमः । तेनैव जग्मुः कपयो योजनानां शतं द्रुतम् । असंख्याताः सुवेलाद्रिं वरुणः प्लवगोत्तमाः" ४अ० ।

सेतुभेदिन् पु० सेतुं भिनत्ति भिद-णिनि । दलीवृक्षे शब्दर० ।

सेतुवृक्ष पु० सेतुनामको वृक्षः । वरुणवृक्षे शब्दर० । २सेतुपरिखे वृक्षे च ।

सेत्र न० सि-बन्धने ष्ट्रन् । (सेड़ि) निगड़े त्रि० को० ।

सेना स्त्री सि-न, सह इनेन प्रभुणा वा । १सैन्ये अमरः । २जिनानां २शाक्यभेदे हेमच० । [२सेनाया उपकरणे च ।

सेनाङ्ग न० ६तं० । १हस्त्यश्वरथपदातिसंघाते अमरः ।

सेनाचर पु० सेनायां चरति चर-ट । सेनानुगामिनि "सेनाचरीभवद्भिर्मानमनेति" नैष० । [जेये २सेनापतौ च अमरः

सेनानी पु० सेनां देवसेनां वा नयति नी-क्विप् । १कार्त्तिकेये २सैन्याध्यक्षे च मेदि० । "कुलीनः शीलसम्पन्नो धनुर्वेदविशारदः । हस्तिशिक्षाश्वशिक्षासु कुशलः सत्यभाषिता । निमित्ते शकुने ज्ञाता नेता चैव चिकित्सिते । कृतज्ञः कर्मणां शूरस्तथा